

NADNACIONALNE IDEOLOGIJE PROLAZE, STARČEVIĆ OSTAJE!

Samo moćne ideje i misli pokreću duhove i mobiliziraju pojedince i narode.

Okolo duhovne mrtvorodenčadi nema sporova, sukoba, pa ni raskola niti manipulacija.

Povijest pravaške misli, a još više pravaške politike, protkana je prijeporima, rascjepima i raskolima upravo zato što već više od stoljeća i pol magnetizira hrvatsku javnost, pa je malo onih koji su bili ili danas jesu spremni bar na verbalnoj razini potpuno se odreći dr. Ante Starčevića.

No, to je razlog da ga svojataju i oni koji s njegovom političkom baštinom, kao jedinom ispravnom, zapravo *jedino mogućom* formulom rješenja hrvatskog pitanja, nemaju baš nikakve veze.

Takvima je bilo, a i danas im je potrebno, iskriviti i krivotvoriti temeljne postulate Starčevićeve misli, a to su: sloboda pojedinca i skupina, sloboda hrvatskoga naroda i neovisna hrvatska država kao uvjet postojanja i ostvarenja ovih sloboda, ujedno i uvjet mira i suradnje među narodima i državama u ovome dijelu Europe.

Zato je još za Starčevićeva života bilo pokušaja da ga se krivotvori.

Pokušavalo se tumačiti ga odvojeno i različito od Eugena Kvaternika, pa se htjela napraviti razlika između starčevićanstva i pravaštva.

Bilo je pokušaja da se Starčevića svede u legalističke, prohabsburške okvire, ali i još pogubnijih nastojanja da ga se proglasi ideologom jugoslavenstva, i da se sav njegov nauk reducira na mržnju prema Austriji odnosno nijemstvu uopće.

Kao suvremenici smo svjedočili da ga se u kontekstu jedne posve promašene koncepcije tzv. nacionalnog pomirenja htjelo proglasiti ideološkim bastardom i amalgimirati s onim što je zapravo bilo negacija pravaške misli i politike: s radićevskim agrarističkim sveslavenstvom te istodobno s boljševizmom tzv. hrvatske ljevice, pokreta koji nije bio hrvatski nego jugoslavenski, i koji nije bio na ljevici, nego - na Istoku.

*

No, bilo je u godinama uoči Drugoga svjetskog rata i *atentata na Starčevića* kakve, u neobično sličnom obliku, mjestimice doživljavamo i danas u Hrvatskoj.

Tada je, naime, jedna zapravo marginalna politička skupina, okupljena oko Stjepana Buća, Stjepana Landikušića i njihova tjednika *Nezavisnost*, htjela Starčevića ustoličiti kao ideološkog preteču Hitlera i njemačkoga nacionalsocijalizma.

Kao što i danas, nažalost, ima stanovitih pokušaja da se misao hrvatskog nacionalizma upregne u nadnacionalne, europske i svjetske, desničarske i kvazidesničarske projekte, pothvate i *kulturne bojeve*, u neki suvremeni *Kulturkampf* koji bi se bavio pitanjem norveških imigranata, rasnim problemima u Francuskoj i tobože urotničkim pobudama koji stoje iza duhovitih i inteligentnih filmova Woodyja Allena i dosjetki neponovljivoga Jerryja Seinfelda (dakle stvarima koje se nas Hrvata ne tiču uopće ili nas se tiču sasvim malo), tako je i tada, u drugoj polovici tridesetih godina XX. stoljeća, ta skupina ideoloških avanturista - razmećući se vatrenom, naizgled

nacionalističkom retorikom - htjela Hrvatsku pretvoriti u jedan okrug rasno čistoga i ideološki superiornoga nacionalsocijalističkog carstva, na čelu kojeg bi okruga eventualno (čak ne nužno!) stajao neki hrvatski *Gauleiter*.

Bilo je to u vrijeme kad se Europom dominirali vođe; kad se činilo da je pojedinac ništa, a *pokret* sve; kad su se pred Hitlerom tresli i London i Pariz, a *Horst-Wessel-Lied* tutnjio na valovima središnjih radijskih postaja u Beču i u Pragu.

Zato se sa stranica toga tjednika u travnju 1938. klicalo s «*Heil Hitler!*», a u svibnju te godine veličala «*borbena etika fašizma i nacionalsocijalizma*».

Sredinom lipnja 1938. *Nezavisnost* je pisala kako Starčević, Mussolini i Hitler stoje jedan drugome rame uz rame.

U siječnju 1939. busalo se u prsa budalaštinom kako je stara Dubrovačka Republika u protužidovskim propisima bila preteča Trećemu Reichu.

Postavljala je tada *Nezavisnost* pitanje, tko je hrvatski nacionalist.

I odgovarala: hrvatski nacionalist je samo onaj tko je istodobno antisemit i antikomunist.

To su, prema toj šaćici krivotvoritelja Starčevićeva nauka, bili kriteriji da se bude hrvatski nacionalist: biti antikomunist i biti antisemit.

Nigdje Hrvatske!

Nigdje, osim kao mamca za lakovjerne, kao sredstvo «*za obsjeniti prostotu*»!

Veličajući fašistički nacionalizam nasuprot onomu demokratskom i onom komunističkom (tako ih je, naime, on kategorizirao!) Stjepan Buć je u kolovozu 1939. ocijenio kako taj fašistički nacionalizam predstavlja novu, pobjedonosnu pojavu: «*...On daje pečat novoj Europi, njemu pripada budućnost. Ili novi nacionalizam – ili potop. Trećega nema!*»

Hrvatska, dakle, stoji i pada s fašizmom!

*

Činilo se da su Buć i *Nezavisnost* prepoznali duh vremena, izgledalo je da su, što bi se današnjim rječnikom reklo, oni *in*, da govore kao što se *u Europi* govori, da pjevaju kao što se *u Europi* pjeva, da stupaju kao što se *u Europi* stupa, i da će pobijediti onako kako su *u Europi* pobijedili Mussolini i Hitler.

Činilo se tada brzopletima i površnima, onima koji su doista mislili da je *prst vlasti bolji nego šaka prava*, i da načela valja podrediti kratkoročnim uspjesima --- činilo im se, da su oni pravaški redovi koji se protive tom poistovjećenju s tuđim i tuđinskim - a takvi su bili većina - okoštali i zastarjeli, pa nisu kadri uzjahati na val koji će, kako je izgledalo, preplaviti Europu.

Nije prošlo ni deset godina, pa se vidjelo da je taj tobožnji Bućev putokaz vodio na stranputicu, u katastrofu, jer oslonac na tuđe ideje i podvrgavanje tuđim ciljevima ni ne može voditi nego u katastrofu!

Izvorna Starčevićeva misao se i tada, krajem tridesetih godina XX. stoljeća, pokazala nadmoćnom.

Ona je nadmoćna zato što je hrvatski nacionalizam etički i politički superioran svim tim nadsocijalnim ideološkim maglama!

*

Nije ovaj isječak iz povijesti pravaštva neki historicistički izlet kakav se u površnim i pristranim opaskama poslovično pripisuje hrvatskim nacionalistima.

On je nešto posve drugo: on je poučak i za naše i za buduće doba.

Jer i danas ima Bućeva i *bućoglavaca*, onih koji misle da Hrvatska može opstati samo u sklopu nekoga suvremenoga europskoga križarskog rata, kao dio neke falange koja će biti ne hrvatske, nego europske i svjetske bitke.

No, hrvatske nacionaliste trebaju zanimati samo hrvatske bitke.

I kao što je izvorna Starčevićeva misao nadjačala i *austrijačke* i *jugoslavjanske*, i bućevske i tuđmanovske interpretacije i manipulacije, tako će biti i danas i sutra.

Uz uvjet da shvatimo kako se nalazimo u jednome od prijelomnih trenutaka naše povijesti, da živimo u doba koje nameće slogu pravaških redova odmah i sada.

I da naučimo kako nitko od onih koji nude recepte što isključuju pravaštvo i pravaški nauk zapravo ne misli dobro ni Hrvatskoj ni hrvatskom narodu.

Jer, nema Hrvatske bez oslonca na Starčevića, nema hrvatstva bez pravaštva!

Tomislav JONJIĆ